І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 109. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го ЧЕРВНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 9, 1960 No. 109. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕР ПОЇДЕ ДО ЯПОНІЇ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПРОТЕСТИ І ДЕМОНСТРАЦІЇ

СЕНАТОР ФУЛБРАЙТ ЗМІНИВ СВОЮ ДУМКУ І НЕ МАЄ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ В ЦІЙ СПРАВІ

Вашингтон. — Державний секретар Крістіян А. Гертер 7-го червня зізнавав в Сенатській Комісії Закордонних Справ відносно візити президента Айзенгавера до Японії, і заявив, що немає пляну відкладати відвідини Президента, які мають бути в днях від 19-го до 22-го червня. Того самого дня Білий Дім видав окреме повідомлення пресі, в якому стверджується, що не плянується змінювати дату цієї візити, бо „ціллю її було і є скласти куртуазійну візиту великій братній демократії і сприяти утривалення американсько - японської приязни у зв'язку з відзначенням 100-річчя американсько - японських зв'язків". В Білому Домі повідомили також, що пані Айзенгавер не зможе їхати з Президентом, бо вона перебуває в армійському шпиталі Волтера Ріда, де лікується від гострої атаки астматичного бронхіту. Державний секретар Гертер сказав в сенатській комісії на закритому засіданні, що відкладання Президентової візити було б великим ударом для уряду прем'єра Нобусуке Кіші, бо японська опозиція могла б тоді твердити, що Вашингтон не має довір'я до японського прем'єра, і ліві японські елементи, які демонструють проти візити Айзенгавера, ще сильніше виступали б тоді проти оборонного американсько - японського договору, який має бути підписаний в днях 19-го червня. Гертер заявив, що японський уряд запевнив повну безпеку Президентові. Голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор - демократ з Аркенсо Дж. В. Фулбрайт сказав після зізнань Гертера, що його сумніви майже зліквідовані, коли він почув аргументи державного секретаря за те, щоб не відкладати запляновані поїздки Айзенгавера. Фулбрайт казав, що він ще не є цілком переконаний в тому, що Президент мусить тепер їхати до Японії, але заявив журналістам: „Я гадаю, що він повинен їхати". Гертер закликав Сенат, щоб в приспішеному темпі ратифікував заключений із Японією договір, проти якого протестує японська опозиція, складена з комуністів і соціялістів. Ця опозиція казав Гертер, є криклива і агресивна, але вона не репрезентує опінії японського народу, який під час виборів показав, що підтримує оборонний японсько - американський договір. Численні сенатори, які перед свідченням Гертера були за відкладення Президентової візити, признали, що державний секретар переконав їх в тому, що не треба відкладати на пізніше відвідин Айзенгавера. Сенатор Фулбрайт сказав, що можна б відкласти поїздку Айзенгавера тільки тоді, коли б цього зажадав сам японський уряд. Сенатська Комісія Закордонних Справ має ратифікувати взаємний оборонний договір із Японією вже у вівторок 14-го червня, а повний Сенат повинен це зробити кілька днів пізніше. Переслухання Гертера відбувалися в приязній атмосфері і тривали дві години, з того 30 минут відбувалися за закритими дверми.

Сенатська підкомісія пропонує збільшити оборонний бюджет на 600 мільйонів

Вашингтон. — Сенатська бюджетова підкомісія, розглядаючи новий оборонний бюджет і беручи до уваги витворену після невдачі Паризької конференції міжнародну ситуацію, вирішила майже одноголосно додати до передбачених у бюджеті ЗДА сум на мілітарну оборону ще додаткових 600 мільйонів долярів. Найважливішу позицію в цьому творить сума 293 мільйони долярів призначених на будову нової авіоматки. Ця сума була воєстаннє скреслена Палатою Репрезентантів і її відновлення вважають великою перемогою командування військової фльоти ЗДА. Праця підкомісії ще не закінчена і тому теж у Конгресових колах сподіваються, що вона буде рекомендувати ще дальші збільшення бюджетових оборонних сум. В цілості оборонний бюджет на 1960/61 роки буде перевищувати суму 40 більйонів долярів, значить, на яких один більйон більше, як цього вимагав президент Айзенгавер. Ухвалений уже Палатою Репрезентантів оборонний бюджет передбачає по стороні видатків суму 39,337,-867,000 долярів.

Сенатори домагаються приспішити будову сателіта-шпигуна

Вашингтон. — Численні сенатори - демократи домагаються, щоб уряд змінив своє становище та приспішив будову того сателіта, який зможе виконувати шпигунські функції, після того, як припинено розвідчі лети понад СССР внаслідок нещасливого випадку з літаком У-2. Сенатори турбуються тим, що саме тепер немає розвідки про СССР, де розбудовується програму далекосяжних ракет. Штучний розвідчий сателіт „Самос" міг би збирати ті самі інформації про СССР, які давніше збирав літак У-2. Вже давніше сенатор Линдон Б. Джонсон домагався, щоб ЗДА випродукували сателітів-шпигунів і передали справу контролі зброєнь Об'єднаним Націям. Директор дослідного відділу в департаменті оборони д-р Герберт Ф. Йорк заявив, що уряд здає собі справу з того, що треба б якнайшвидше випродукувати такі сателіти, які, без порушення міжнародного права могли б міжнародного права, могли б рії з космічних просторів.

В АМЕРИЦІ

● **6-го червня** в Чіле занотовано нові землетруси в провінціях Консепсіон і Маґалянес, де населення в паніці втікало з домів. Але, на щастя, покищо немає вісток про те, щоб були нові жертви в людях внаслідок цих нових струсів землі в південній частині країни.

● **Губернатор - демократ** Фостер Фурколо заявив, що кандидуватиме на сенатора, щоб здобути те становище від сенатора республіканця Леверета Солтонстола, який є сенатором від 1944-го року, а перед тим був губернатором Массачусетсу. Фурколо кандидував проти Солтонстола і в 1954 році, але програв тоді вибори, бо дістав на 29,000 голосів менше. ???

● **Канадійський прем'єр** Джан Діфенбейкер повідомив палату громад, що запросив до Канади голов урядів держав Північно-Атлантійського Порозуміння (НАТО) на найближчу конференцію, на якій мають вирішувати „нові шляхи поступу" в найближчих роках. Діфенбейкер сказав, що він обговорював цю справу з президентом Айзенгавером під час побуту у Вашинґтоні 3-го червня.

● **Приятель родини Поверсів** повідомляє, що летун із „У-2". Френсіс Гері Поверс написав листа до своєї дружини, але не може подати змісту того писання. Батько Поверса заявив, що він має повне довір'я до президента Айзенгавера і державного серкретаря, які зроблять все, що можливе, для добра його сина, що є в СССР і чекає на совєтський суд.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ В АКЦІЇ

„Жертвуйте і голосуйте на яку хочете партію, але жертвуйте і голосуйте!" є гаслом американської демократії в акції зокрема перед і під час кожних виборів. Це гасло і цю засаду пригадали тепер керівники обидвох великих партій, Демократичної і Республіканської, спільним виступом та стисненням рук у Вашингтоні. На фото: Голова Крайового Комітету Демократичної партії Пол М. Батлер (зліва) стискає руку голові Крайового Комітету Республіканської партії Трастона Б. Мортонові, спільно пригадуючи американцям їхні виборчі обов'язки. Цьому актові американської демократії в дії приглядається збоку ген. Дейвід Сарнофф, голова Фундації Американської Свободи.

Д-Р СТ. ВИТВИЦЬКИЙ МАВ РОЗМОВУ З ЗАСТУПНИКОМ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ Л. ГЕНДЕРСОНОМ

Ню Йорк. — З Представництва Виконного Органу УНРади інформують, що д-р Степан Витвицький, президент УНР в екзилі, в останньому часі відвідав заступника державного секретаря Л. Гендерсона у Вашингтоні та відбув з ним розмову на актуальні теми. Його інтервенція торкалась в першу чергу пропагандивної діяльности урядової Агенції Інформацій, зокрема удержавленої нею радіовисильні „Голос Америки", яка недавно тому перевела у себе скорочення українських радіопередач на Україну. В тому зв'язку серед розмови була теж порушена справа відношення Американського Комітету Визволення супроти українських самостійницьких позицій і супроти таких же позицій інших підсовєтських неросійських поневолених народів, які охоплені організацією Паризького Бльоку. През. Витвицький інформував теж п. Гендерсона про інші питання сучасної української політики.

Загорілася атомова ракета „Бомарк", не спричинюючи шкідливої радіяції

Летунська база МекГаєр, Н. Дж. — 7-го червня на летунській базі МекГаєр загорілася ракета „Бомарк", яка мала атомову бомбу, і внаслідок цього виникла була паніка між 200-особовим персоналом, що працював на летовищі, бо перше повідомлення говорило про вибух атомової бомби. Ракета горіла 45 минут, але окремі ратівничі відділи ствердили, що радіяція була така незначна, що не спричинила шкідливих наслідків в нікого, як це виявилося під час перевірки всього персоналу, що працював на цій базі. Не було жадних пошкоджень людей. Ракета була 47 стіп завдовжки, металеві її частини зовсім розтопилися в тому жарі, що був від горіння 100-фунтового детонатора з матеріялу TNT.

Пожежа на нюйоркській підземці спричинила затруєння димом 148 осіб

Ню Йорк. — На підземній залізниці IPT вибухла пожежа, бо загорілися старі сигналізаційні каблі, які були складені недалеко 39-ої вулиці. Внаслідок цієї пожежі, яка почалася по 9-ій годині перед полуднем, майже три години був припинений рух на цій лінії, а коло 5,000 пасажирів мусіли більше як годину сидіти у вагонах та віддихати димом, від якого 148 так затруїлися, що їх перевезли до найближчих шпиталів, де 16 осіб залишилися через ніч, а решта не потребувала дальшого лікування. 14 поїздів стояли між стаціями, а 5,000 пасажирів мусіли окремими виходами і тунелями діставатися на вулиці. 1,000 поліцистів, пожежників і шпитальна обслуга допомагали пасажирам. Посадник міста Вагнер зарядив в цій справі слідство та наказав перевести інспекцію всіх підземок.

● **Андрійко Шуль**, надійний молодий студент музики і мистецтва, візьме участь у концерті молодих артистів, що його передаватиме Муніципальна радіостанція в Ню Йорку в четвер, 9-го червня, о год. 3-ій по полудні. Андрійко Шуль, що репрезентуватиме на цій програмі школу Джульярда, гратиме на фортепіяні.

Померла Валентина Стахура

Понгстави, Огайо. — Дня 31 травня ц.р. померла тут несподівано на удар серця артистка українських театрів і театральна діячка пані Валентина Стахура, дружина д-ра Романа Стахури і сестра пані Євгенії Черкасенко. Покійна походила із міста Чернігова в Україні. Була членкою 348-го Відділу Українського Народного Союзу в Понгставні. Огайо, і брала завжди активну участь в культурно-освітньому житті української громади в цьому місті й околиці. Похорони св. п. Валентини Стахури відбулися в суботу дня 4 червня ц.р. Спогади Миколи Миленка про „Український Театр М. К. Садовського", що саме тепер друкуються у фейлетонах „Свободи", були передані Редакції деякий час тому саме покійною вже Валентиною Стахуровою, що від кількох років, разом із своїм чоловіком д-ром Романом Стахурою, проводила свої вакації на Союзівці, оселі УНСоюзу, виступаючи принагідно у влаштовуваних там культурно-розвагових імпрезах.

„Українці вчать нас оборони традицій" — пишуть канадійці

Монтреал, Канада. — Рішуча українська протестаційна акція проти висвітлювання Канадійською Радіовою Корпорацією незгідного з історичною правдою телефільму про процес Шварцбарта, підісланого Москвою кривавого вбивника сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри, все ще має великий відгомін в канадійській публічній опінії та переважно викликує подив серед канадійців. У зв'язку з цим варто зацитувати замітний голос квебекської „Католицької Акції", що репрезентує поважну частину католицького населення країни. В цій публікації у виданні за 30-го травня і під заголовком: „Українці вчать нас оборони своїх традицій" між іншим надруковано:

„Українці" є лише кілька тисяч в Монтреалі. Вони виступили проти СіБіСі з протестом проти показу фільму про їхню історію... Недавно ця сама СіБіСі допустилась ще більшого промаху з Ля Бель де Сеанс (історія Маргарити д'Ювіль)... Але ці, що протестували, легкою рукою були перемінені в обвинувачених, у ворохобників... Українці завзятіші від нас. Воля, геройзм і патріотизм є для них не тільки реторикою, повторюваною в сальонах чи на папері. Кілька місяців незалежности їхньої країни були окуплені кров'ю. Вигнані сини України не толерують жадного навіть натяку підозріння на їхніх провідників, що в ці жахливі роки вели їх до бою за волю..."

Такі і подібні коментарі на тему українських демонстрацій появились в більшості канадійських газет, які недвозначно стали по боці української правди. Протилежний голос „Канадійських Жидівських Вістей", що про нього мова в сьогоднішньому редакційному коментарі на 2-ій сторінці „Свободи", був справді виїмком і тим більше вражає його тенденційність.

Польща дістане нову харчову допомогу від ЗДА

Варшава. — Між ЗДА і Польщею ведуться переговори про нову товарову позику для Польщі, яка насправді має бути черговою харчовою допомогою. Річ іде про призначення Польщі муки, бавовни, товщів і оливи на круглу суму $100 мільйонів, платних у польських злотих у порядку довготермінового кредиту. Таким чином від 1957 року Польща дістала б разом вже $235,300,000 у харчах і товарах та $61,000,000 у готівковій позиції. Поляки депонують гроші в польській валюті за доставлені їй харчі в польських банках до розпорядження американської амбасади у Варшаві для цілей тієї амбасади. Після 5-ох років Польща дістає право невикористаної Америкою суми в польській валюті „відкупити" за доляри, якщо це буде їй вигідніше. Водночас з отими переговорами ведуться переговори про розв'язку проблеми польських відшкодувань за втрати американців у Польщі внаслідок війни і післявоєнних конфіскат комуно - польським режимом. За газетними інформаціями, Польща вже погоджується творити фонд у висоті $40,000,000 для задоволення вимог пошкодованих американських громадян. Західня преса коментує, що Америка рішила не стосувати супроти сучасного комуністичного режиму Польщі відплатних заходів за його повну солідарність з політикою Москви, проявлену на останній сесії Ради Безпеки ОН, де представник Польщі Міхайловський також лаявся на „американський імперіялізм".

Хоч взаємини загострились — продовжується культурний обмін між ЗДА і СССР

Москва. — Американський імпресаріо Соль Гурок, який брав активну участь в реалізуванні офіційної програми так званого культурного обміну між ЗДА і СССР за відповідним двосторонним договором, пропонував відкласти пляновану ним нову подорож до Москви після того, як Хрущов зірвав Паризьку конференцію і значно погіршились взаємини між ЗДА і СССР. Але одначе державний департамент у Вашингтоні, як теперішній міністер культури СССР Екатерина Фурцева рішили, що „нічого не змінилося" і що культурна виміна повинна продовжуватись. Отож Гурок поїхав знову до Москви і узгіднив там м. і., що до Америки знову приїде балет Мойсеєва і піяніст Святослав Ріхтер. На весну 1961 року має приїхати сюди український балет з народними танками (Москва дозволяє українцям на гопака, що його навіть Хрущов витанцьовував перед Сталіном), але остаточно большевицькі олігархи на Кремлі рішили, що навіть танцювальна група з України в ролі демонстрантів „совєтської культури" в Америці — не зовсім безпечна, й тому замість українських танцюристів запрошовано Гуроком знову Мойсеєва. Тепер в СССР роз'їздять з гостинними виступами Роберта Петерс з Метрополітен опери в Ню Йорку і п'яніст Ван Клібурн.

Об'єднані Нації не є ущасливлені новими муринськими державами

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар О'єднаних Націй Даг Гаммершилд заявив, що повстання нових вісьмох муринських держав збільшить потреби закордонної допомоги збоку ОН для недорозвинених країн на нових 2,500,000 дол. Ця допомога — це тільки додаток до того, що ті нові держави дістануть від ЗДА й інших заможних держав, тим паче, що вони певне будуть старатися — за прикладом Індії, Індонезії й Ґгани — грати ролю „невтральних", щоб діставати допомогу від Заходу і Москви.

Помер польський генерал Юзеф Галлер

Лондон. — В минулу неділю помер у Лондоні у віці 87 років польський генерал Юзеф Галлер, колишній командант польської армії, твореної у Франції наприкінці першої світової війни і киненої — всупереч зобов'язанню, що вона має бути вжита у боях проти большевиків — на галицький фронт, проти визвольних змагань українців, які 1. Листопада 1918 р. проголосили у Львові Західньо-Українську Республіку. Юзеф Галлер, вихованець австрійської військової школи, перейшов в 1910 р. у стан резерви в ступні сотника і жив у свому маєтку біля Бродів в Східній Галичині. З вибухом першої світової війни вступив до Леґіону Пілсудського, але згодом розійшовся з ним і став у проводі ворожих Пілсудському польських військовиків. Після вбивства президента Габрієля Нарутовіча в 1922 році посуджувано кола біля братів Галлерів — Юзефа і Станіслава — в участі у змові. За правління Пілсудського після перевороту в 1926 р. не грав ніякої ролі в Польщі. У 1939 р. втік до Франції, у польському екзильному уряді був міністром без портфелю. „Галерчики" були ноторійними ворогами України.

ЗДА ЗАПОВІДАЮТЬ УВАЖНИЙ РОЗГЛЯД ПЛЯНУ СССР ПРО РОЗЗБРОЄННЯ

Москва. — З'єднені Держави потвердили отримання совєтської ноти з минулого четверга 2 червня ц.р. з новим пляном на міжнародне роззброєння та заявили, що вони „уважно і поважно" розглядатимуть цей плян. ЗДА стверджують у своїй відповіді, що відповідним місцем для детального обмірковування нового совєтського пляну роззброєння є 10-членна конференція роззброєння в Женеві та висловлюють надію, що Совєти з такою самою поважністю поставляться до західнього пляну роззброєння з 16 березня ц.р. „З'єднені Держави переконані, що поступ в цілі роззброєння має найбільше значення для майбутньої безпеки всіх країн і що тому треба подвоїти заходи, щоб знайти шляхи для поведення контрольованого і збалянсованого зменшення зброєння. Американська репрезентація в Женеві візьме участь у переговорах в тому дусі" — говориться в американській ноті, що її передано в Москві в минулий вівторок 7 червня ц.р. Ця американська нота „ввічлива і ділова", як стверджують коментатори, та оминає цілком мовчанкою останнє загострення в американсько-совєтських взаєминах внаслідок грубої поведінки Хрущова.

Тим часом у Женеві в той сам день, 7 червня ц.р., на черговому засіданні відновленої 10-членної конференції про міжнародне роззброєння, Валеріян Зорін, як можна було сподіватись, офіційно представив новий совєтський плян роззброєння та коротко мотивував його. Він поклав натиск на пункт, який найбільше болить Москву та який проте водночас становить стрижень всієї західньої оборонної стратегії: американські заморські бази. Зорін пояснював, чому в новому пляні СССР вимагається, що одночасно із знищенням всіх ракет, літаків, підводних човнів і морської фльоти, зліквідувати всі заморські бази. Він заторкнув тут знову історію літака U-2, вказавши на той інцидент, як на доказ, що американські бази в Туреччині й Пакістані є використовувані для „агресивних провокаційних дій проти СССР" і тому „становлять небезпеку для миру". Один — в часописних звідомленнях неназваний — член західньої делегації запитав Зоріна, чи він не вважає, що напастливі й образливі словесні випади деяких з державних лідерів не підходять під категорію агресивних дій, небезпечних для миру, — з очевидною алюзією до останньої пресової конференції Хрущова з минулої п'ятниці, де він виговорив през. Айзенгаверові кваліфікацію на лідера американського народу та закваліфікував його, як здатного до керування хіба дитячим садком. Зорін, легко посміхнувшись, заявив, що це справа особистого відношення між державними лідерами.

Голова американської делегації в Женеві, адвокат з Бостону Фредрік Ітон, у своїй відповіді Зоріновi зовсім промовчав летунський інцидент та Паризьку конференцію. Він заявив, що ціллю Женевської конференції є обмірковувати „реальні речі", які становлять небезпеку для цивілізації у зв'язку з технологічною революцією у продукції нових родів зброї. „Не можемо плигнути до цього завдання і до цієї нашої відповідальности з пропагандивними гаслами, з райдужними образами цілей в далекому майбутньому ані теж з наклепами. Можемо робити це тільки поважними переговорами". Він заявив, що для того, щоб відповідно оцінити новий совєтський плян — треба довшого часу для його простудіювання. У дальших західних коментарях на тему того пляну стверджується, що є в ньому також деякі позитивні риски, а саме, що вперше большевики признають потребу міжнародної контролі над способами перевозу атомової зброї та взагалі, що в тому пляні вперше поважно говориться про міжнародну контролю. Зате західні кола не є певні, чи цілий той новий плян не є новим пропагандивним документом і чи Совєти знову не вважають його ультимативною цілістю, яку можна або прийняти в його теперішньому вигляді, або відкинути. Тому західні кола наставлені на те, щоб у дальших женевських нарадах розкрити московські цілі, скриті у тому новому пляні.

Папа призначив 11 Комісій для підготови Вселенського Собору

Рим. — Папа Іван XXIII призначив 11-х кардиналів на голови 11-х Комісій, що мають підготовляти заплянований ним Вселенський Собор. Найважливішою Комісією є т. зв. Християнський Секретаріят, що має займатись проблемою з'єднання Християнських Церков. Головою того Секретаріяту призначений кардинал Августин Беа, 79-літній німець Чину ОО Єзуїтів, який саме тепер перебуває в Америці, куди він приїхав для отримання почесного доктората на католицькому Фордгемському університеті в Ню Йорку. Кардинал Беа має славу першорядного знавця Старого й Нового Завіту. Комісію для справ Святої Літургії очолює кардинал Гетано Ціконьяні. Західні газети, коментуючи це останнє проголошення в ватиканському органі „Оссерваторе Романо", висловлюють здогад, що у зв'язку з проєктованим Вселенським Собором існують вже довірочні контакти між Ватиканом і деякими Православними Церквами. Сам Папа висловив в своїй останній промові радість з приводу наближення між католиками і некатоліками, заявивши, що „маємо на це щоденно нові докази".

У СВІТІ

● **У Познані** прийшло в минулу неділю до великої бійки на футбольному змаганні між місцевою дружиною та „гістьми" з Варшави. Газети не подають ближчої причини, але натякають, що річ ішла не тільки про невдоволення варшавським суддею на грищі, але й занадто комуністичним обличчям варшавських спортовців, що не сподобались познанцям. Комуно - польська преса натаврувала демонстрантів, як „хуліґанів".

● **Південно - корейського** міністра комунікації за режиму Синґмана Рі, Кім Іль Ґвана обвинувачують у тому, що він взяв хабарів на суму $353,000 від контракторів, що діставали замовлення з його міністерства. Так само посадника столиці Сеулю арештовано й оскаржено у впровадженні системи: хто діставав від міського управління якесь замовлення, мав 10% платити посадникові. Таким чином він нібито збагатився на $538,000.

● **У Камбоджі**, малій південно-азійській державі, що була колись частиною французького Індо - Китаю, переведено всенародний плебісцит над довір'ям прем'єрові, князеві Бородом Шіганокові. Голосування відбувалось образками: портретом названого князя, або світлиною лідера опозиції. Нородом Шіганок дістав 1,383,982 голоси. Тільки 48 осіб віддали портрет лідера опозиції, а 72 особи голосували червоною зіркою, символом комунізму.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок. — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Ножиці відізвались . . .

Давнє прислів'я „Вдар у стіл, а ножиці відізвуться" виправдалось цим разом у Канаді, в зв'язку з успішними українськими демонстраціями і протестами проти висвітлювання Канадійською Радіовою Корпорацією (СіБіСі) незгідного з історичною правдою і образливого для українців телефільму про процес Шварцбарта, підісланого Кремлем скритовбивця сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри.

Справа в загальному відома. У половині травня СіБіСі в Монтреалі почало висвітлювати на своїй французькій телевізійній сітці випродукований у Парижі і гостро затаврований міжнародною українською акцією фільм про процес Шварцбарта. Монтреальські українці зареагували на це з подивутідною солідарністю, влаштовуючи масові демонстрації та засипаючи дирекцію СіБіСі протестами. Справа набрала крайового характеру, протекторат над акцією перебрав Комітет Українців Канади, а Головний Уряд УНСоюзу, що саме в тому часі відбував у Торонті свої річні наради, прилучився до цих протестів в імені своїх 79,000 членів у ЗДА і Канаді. Акція мала успіх, мабуть, головно завдяки енергійній акції монтреальської української громади. Фільм має чотири частини, але його висвітлювання перервано в половині третьої, і Дирекція СіБіСі визначила українцям відповідний час для з'ясування причини їхнього протесту.

Отак українці вдарили у стіл СіБіСі, а відізвались... жидівські ножиці. Негайно після припинення показу фільму, „Канадійські Жидівські Вісті" (The Canadian Jewish News) в числі з 27-го травня надрукували аж три матеріяли на цю тему: редакційний коментар: „Українці і жиди", коментовану вістку в рубриці „Торонто орбіт" на тему „Петлюрівський протест" за підписом Берніси Даймент і ще один коментар Г. Бердакві: „Чи СіБіСі несправедливе до українців?". Характер цих матеріялів, надрукованих, до речі, в тому самому числі, в якому на першій сторінці подано, на свій лад радісну вістку про відзначення трьох совєтських жидів за збиття американського розвідчого літака У-2, виснять найкраще деякі цитати з редакційного коментаря згаданої газети. В цьому коментарі, передавши коротко інформацію про показ фільму та українські протести, написано:

„А як там факти? Ніхто бо не може заперечити, що Україна була сценою деяких найбільш убивчих жидівських погромів. На ділі, поняття „погром" походить з України. І хто може заперечити, що Петлюра не був „погромницьким прем'єром" України на генерацію раніше, ще поки нацисти прийшли до влади в Німеччині?" Далі автор коментаря пригадує „ганебні погроми Хмельницького" і знову вертається до Петлюри, при чому українцям причіплює також Денікіна і Врангеля, вигадує якісь жидівські погроми, нібито роблені українцями під час другої світової війни, і закінчує заявою, що можна простити навіть німцям масову ліквідацію жидів в цілій Европі, бо „теперішній західньо - німецький уряд щонайменше зробив зусилля засудити те, що сталося з жидами за нацистичного режиму", а тим жидам, що залишились, „признано бодай невистачальну рекомпенсату", натомість українців, виходило б, проклинає на віки вічні, бо „в якому часі історії і яка українська влада зробила бодай спробу спокутувати всі ті вбивства українських жидів, поповнені впродовж останніх трьох століть.

Такі голословні і при тому категоричні закиди в згаданому коментарі потверджують видвигнені українцями підозріння, що показ фільму про процес Шварцбарта таки справді міг бути хитро обдуманою провокацією, саме в часі нового загострення міжнародних відносин і нової тривоги в світі.

З признанням треба ствердити, що українці не дали себе на цю провокацію зловити, натомість гідно на неї зареагували, не заторкуючи постійно роз'ятрюваної всілякими ворогами рани в жидівсько - українських відносинах. Також редакція „Канадійських Жидівських Вістей" — це ще не всі жиди, і можна тільки висловити надію, що справжні і авторитетні речники жидівства правильно оцінять ситуацію і цим разом не впадуть у хитро підставлювані їм їхніми і українськими ворогами сіті.

Хрущов і вибори в ЗДА

У пречисленних коментарях у зв'язку з виступами Хрущова після провалу нещасної Паризької конференції подибується те саме ствердження: хоч які різні можуть бути причини звороту в поведінці Хрущова, одно ясне, що він втручається в цьогорічні американські вибори з очевидною ціллю вплинути на них по лінії совєтських інтересів. Він робить це з характеристичною йому манерою, так грубо й неприховано, що викликає здивування, чому до цього часу совєтська амбасада в ЗДА, делегатура СССР при Об'єднаних Націях та всі інші большевицькі специ від американських справ так погано зорієнтували його в дійсних відносинах у ЗДА, в дійсній психіці американців.

Карикатура в „Крищєн Саєнс Монітор" пластично зображує ситуацію: Хрущов погрожує п'ястуком і вимахує таблицею з написом: „Критицизм проти Айка і Ніксона"; республіканський слон радісно посміхається, а демократичний осел стурбовано запитує: „Чи не міг би ти вдарити дещо й по демократах?" Артур Крок, що дістав був нагороду Пуліцера за найкращі репортажі про американські відносини, запевняє, що коли б Айзенгавер кандидував цього року в осінніх виборах, то завдяки Хрущову мав би гарантовану перемогу. Зате він не такий певний щодо Ніксона, дармащо Хрущов зробив Ніксонові величезну прислугу своїми кількакратними лайками проти нього. Хрущову, видно, звернули увагу, що такі лайки викликають в американському громадянстві протилежний ефект, і він у своїй скандальній промові минулої п'ятниці заявив саркастично, що коли американці розуміють його вислови навиворіт, то він радить їм Ніксона як найкращого кандидата. Але сарказм тут ні при чому: насправді Хрущов закріпив за Ричардом Ніксоном марку непохитного ворога Москви і комунізму, нездатного ні на яке угодівство.

Проте, лідер демократичної більшости в Сенаті, Линдон Джансон, найповажніший поруч із Джаном Кеннеді потенціяльний кандидат демократів на президента, виявив і протиставився найбільшій цілі атак Хрущова: розбити єдність американського громадянства, посіявши серед нього незгоду на пункті закордонної політики Америки. Ні на що Джан Кеннеді не зареагував так гостро, як на закид збоку Ніксона, що він, Кеннеді, виявляє „м'якість" супроти Москви. Нема також сумніву, що Адлей Стівенсон дуже пошкодив собі своїми рекомендаціями зробити поступки Москві в справі Німеччини й Берліну і своєю заввагою, що Айзенгавер допоміг Хрущову розбити Паризьку конференцію.

Засада „чим гірше, тим краще" більше, ніж коли, має оправдання в цьому випадку: втручання Хрущова в американські вибори цементує громадянство ЗДА на протимосковському фронті.

Д-р Любомир Винар

УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ОЧИМА СОВЄТСЬКОГО ІСТОРИКА

(3)

Твір Рігельмана „Літописне повіствування про Малоросію, її народи і козаків" визначається прихильним наставленням до козацької старшини, звичаїв тощо. Також теза Марченка, що запорожці у своїй більшості були „люди прості і неписьменні", вимагає основної переоцінки та документарної аналізи.

Окрему увагу автор присвячує мемуарній літературі XVIII ст., зокрема щоденникам Миколи Ханенка, Якова Марковича і Петра Апостола. Пам'ятки української історіографії, на думку автора, є значним надбанням історичних знань про минуле України — зокрема в питаннях формування і ролі козацтва.

Перша половина XIX століття

Друга частина праці Марченка присвячена історіографії кінця XVIII і першої половини XIX ст. Правдиво автор відмічує русифікаторський процес, мовляв, „до кінця XVIII і початку XIX ст. царський уряд, після тривалого колоніяльного наступу, скасував залишки української автономности", утвердивши в Україні загально - імперське законодатство, російське судівництво і адміністративне управління. Українська історіографія тих часів пов'язана тісно з розвитком науки й освіти взагалі. Зокрема відкриття університетів у Києві, Харкові й Одесі мало безпосередній вплив на розвиток української історіографії.

Багато місця присвячує автор „Історії Русів" і її впливові на українське історіописання. В обговоренні авторства цього твору він не бере до уваги праць проф. О. Оглоблина та інших істориків, дослідників цього питання. Він вважає, що автором „Історії Русів" не були Полетики (ні батько — ні син), а була особа, яка стояла близько до ідей декабристів. Аналізуючи зміст „Історії", Марченко наводить деякі місця з твору, які вказують на московський низький культурний рівень, що зокрема зафіксовано в промові Богуна до учасників наради в Чигирині. В заключенні Марченко пише, що „автор „Історії Русів" був виразником інтересів і ідеологом вільних станів українського суспільства кінця XVIII і початку XIX століття. Він виразив у першу чергу ідеологію частини дворянства, тих його елементів, які певною мірою становили зародок майбутньої буржуазії з її антикріпосницькими, республіканськими, а також автономістичними праґненнями, близькими до пізнішого буржуазного націоналізму" (стр. 127).

Дальше Марченко бере до уваги Якова і Олександра Марковичів, Д. М. Бантиш-Каменського, М. А. Маркевича, О. М. Бодянського, А. О. Скальковського і інших дослідників того часу. Твір Я. Марковича „Записки про Малоросію, її жителів та виробництво" цікавий його інтерпретацією ранньої історії України. Автор стоїть на позиції автохтонности слов'ян і виразно розходиться з норманською інтерпретацією початків Київської Руси. Опісля Марченко зупиняється на проєкті О. Марковича про звільнення селян від кріпацтва, що є надзвичайно цікавим документом доби, а заразом до певної міри підважує висновки автора „Історіографії" про проблему кріпосницьких відносин і ролю українського „капіталістичного класу" та інтеліґенції. Свій проєкт переслав О. Маркович на ім'я міністра внутрішніх справ Перовського, і відома лише переписка його з цього приводу з міністром.

Цікаві також замітки Марченка про методологічну концепцію Д. Бантиш - Каменського в питанні боротьби за воз'єднання України з Росією в часах Б. Хмельницького. На його думку, Бантиш - Каменський є представником „вірнопідданської концепції воз'єднання України з Росією", якою доводить „не воз'єднання двох братніх народів — українського народу з російським у складі єдиної Російської держави, а просто того краю, який нібито колись належав Російській державі, повернення вірнопідданих під високу руку російських монархів".

Окрему увагу автор присвячує ролі харківських романтиків на чолі з Ізмаїлом Срезневським, наголошуючи погляди останнього на українську мову. „В сучасний момент, — писав Срезневський, — здається уже ні для кого і для чого доводити, що мова українська є мова, а не наріччя російської або польської". Таке становище Срезневського враз із подібними висновками Осипа Бодянського і М. Максимовича мали значення не лише для розвитку мовознавства, але й для розвитку української історіографії.

Марченко доволі докладно розглядає діяльність Київської Тимчасової Комісії для розбору давніх актів Одеського товариства історії і древностей, а зокрема творчість члена цього товариства Аполлона Скальського. Окреме місце присвятив автор західньо-українській історіографії кінця XVIII і першої половини XIX ст., докладно зупиняючись на діяльності та історичних писаннях відомого москвофіла Дениса Зубрицького й інших галицьких істориків.

Останній розділ призначено для розгляду початків науково - критичного дослідження історії України, яке автор відносить до творчости М. О. Максимовича. Марченко аналізує погляди Максимовича про генезу Київської держави, початки козаччини і Коліївщину. Не зважаючи на деяку натягнену інтерпретацію історичної спадщини історика, автор доволі влучно з'ясував критицизм Максимовича до історичних джерел і літератури, відмічуючи його заслуги в дослідах історіографії українського середньовіччя і козацьких хронік.

Марченко вважає, що від Костомарова і Куліша починається нова, буржуазна українська історіографія. У вступі до своєї книги автор заповідає, що в наступній його книзі знайде своє місце дослідження цієї „буржуазної" історіографії включно з її критикою.

В короткій статті важко за-

(закінчення на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

ЦІЛЬ АМЕРИКИ

„Ню Йорк Таймс" друкує ряд статтей відомих політиків, промисловців, фінансистів і релігійних провідників на тему „національної цілі Америки". Досі появилося вже п'ять таких статтей, а ще буде їх чотири.

„Ціль Америки" найцікавіше з'ясовує голова ради Американської Радіової Корпорації Дейвид Сарнофф, який в 1900 році, мавши 9 років, прибув із батьками з російської імперії, і працюючи як хлопець до посилок в телеграфічній компанії Марконі, добився нинішнього високого становища.

Сарнофф підкреслює, що американці не мусять шукати нової цілі в своїх життьових змаганнях, тільки мають здійснювати ті свої ідеї і ідеали, які притаманні всій їхній дотеперішній історії, починаючи від проголошеної у Филаделфії в 1776 році славної Деклярації про незалежність.

Сарнофф вважає, що ідеї й ідеали, які просвічували американцям в їхній дотеперішній історії, дозволять цій країні здійснити з успіхом найвищу вимогу, яка стоїть перед ЗДА — виграти світову боротьбу між волею і поневоленням, між демократією і комунізмом. Не треба, каже він, змінювати давніх американських ідеалів, щоб з успіхом протиставитись комуністичній загрозі, тільки треба підкреслювати глибинну вартість тих ідеалів для волі людини і окремих народів, як це заявляли батьки американської держави 185 років тому.

Починаючи від Леніна, комуністи говорять про „непримиренну боротьбу між комунізмом і капіталізмом", в якій мовляв, комунізм мусить затріюмфувати. Сарнофф п'ять років тому вислав до Білого Дому меморандум, в якому закликав американський уряд повести таку саму рішучу боротьбу проти комунізму, яку ведуть комуністи проти вільного світу.

Треба відкинути думки тих, які твердять, що американські ідеали перестарілися і тому треба вести „реальну політику" у відношенні до комунізму. Голова Радіової Корпорації Америки дослівно пише: „Довгі роки американці уважали себе авангардом волі. Вони виплекали в своїй уяві образ своєї країни як цитаделю волі, демократії і моральности, мали ЗДА за живий виклик деспотизмові, де б він не проявлявся". Сарнофф стверджує, що надії вільного світу звернені до Америки, бо той світ вірить, що ЗДА діють згідно з своїми ідеалами.

Не треба боятися того, що комуністи мають атомові бомби, а треба вірити, що ми таки переможемо комуністів, бо з нами йде вся вільна частина людства, а воля завжди перемагала, мусить вона бути переможцем і тепер. Годі сподіватися, що комунізм зміниться, що між Москвою і Пейпінґом назріє конфлікт, бо і Хрущов і Мао Тсе-тунґ мають ясну ціль: запанувати над світом.

Америка, каже Сарнофф, „мусить відважитися на великий риск і мусить бути приготована на великі жертви", але тоді „воля матиме ініціятиву", тоді ми „матимемо ґльобальну мету" — перемогти комунізм.

Коли буде з'ясована ціль, то знайдуться і засоби, щоб її осягнути.

Олег Лисяк

„ДОВГИЙ ВІКЕНД" — ЗАКОРОТКИЙ

Якось, на щастя, ми знову пережили перший в цьому році літній „довгий вікенд". Бо всім відомо, що нема в Америці більш небезпечного, як святкування, а зокрема продовжені святкування. Вони є тут в більшості нагодою для збільшеного числа автокатастроф, чи радше автовипадків (бо автомобільного карамболя ніхто тут не уважає вже за катастрофу).

„Меморіял Дей" — це свято поляглих, і їх згадується під час цього триденного святкування. Але, якщо „убивства на шляхах" збільшуватимуться далі в такому темпі, як дотепер, то прийдеться, мабуть, відзначати під час „Меморіял Дей" — не вбитих у воєнних діях, але вбитих в автовипадках.

Завжди маю поважний страх перед триденним вікендом. Але хоч як боюся вирушати на шлях, щороку сідаю з фамілійним і іншим заприязненим товариським вантажем в авто і — їду, їду... разом з мільйонами інших мешканців вільної землі Вашинґтона, які теж їдуть, їдуть, їдуть...

Питання завжди те саме: коли виїхати? Чи вже в п'ятницю пополудні, ще поки люди почнуть вертатися з праці? Чи, може, змодернізувавши пісню „засвистали козаченьки" — шугнути „в похід з полуночі"? Чи все таки краще „раннім ранком на зорі", коли ще навіть молочарі не виїжджають і лише поліцаї дрімають у своїх патрульних автах коло схрещень вулиць?

У кожного є своя розв'язка цієї проблеми. Ми — виїхали за годину перед закінченням робочого дня в п'ятницю. Ага, — куди ми їдемо? Що за питання — ясна річ, що на „Союзівку!" Треба ж ковтнути трохи свіжого повітря в барі „Веселка", треба поглянути, чи все в порядку на кортах, чи Мирон Лепкалюк вже грає в теніс від шостої години ранку до дев'ятої вечора, чи може лише від дев'ятої ранку до шостої вечора...? Треба поговорити з „Данилом з Квасом", керівниками Оселі УНСоюзу, треба побачити, що робить „Чемний", найпопулярніший собака еміграції (хоч „Чемний" не є еміґрант, він прийшов на світ на цьому континенті, але розуміє прекрасно дві мови); треба побачити наскільки посунулась вперед будова „олімпійського" басейну, подивитися на „Київ", заглянути до „Львова", відвідати кухню, стрибнути на хвилину в холодну і чисту, як сльоза, воду „Зеленого Озера" — ну, і на решту, оглянувши все, що можна, „потонути" (хотілося б поетично сказати „у зелені лісів", але краще сказати правду) в затишні контемпляції клюбу „Веселка".

Усе на своєму місці: гарно зеленіє скошена трава на футбольній площі при в'їзді, на корті ч. 1 Лепкалюк тренує вже подачі (дрижіть, сеньйори, цього року на турнірі!). Данило з люлькою перед головним будинком, одна половина Кваса в кухні видає накази, друга половина телефонує в бюрі (хотів ще написати „третя половина Кваса поїхала по гостей до автобуса", але нагадав собі, що навіть Квас не може бути одночасно в трьох місцях).

Головний механік „Союзівки", Берізка, про якого пісня каже, що часом „Квас Берізку гне", вже „попав в орбіту" і чвалає на своєму джіпі між басейном, „Львовом" і головним будинком; „Чемний" лежить при вході і дивиться на водограй, пущений вже в рух Берізкою, і не звертає уваги на свіжий тимчасовий імпорт (привезеного „на вакації" з міста спаніеля, якого звуть „Чіко", „Бровко", „Брисько" і ще якось там), але яка ж це конкуренція для „Чемного", улюбленця дітей і любителя мороженого в паперових кубках?

Гості є теж, чому б не мали бути? Коло трьох сотень їх наповнило цього довгого вікенду їдальню, між ними колишні матуристи львівської гімназії, що відбувають перший з'їзд цього літнього сезону на „Союзівці". Гості ходять, приглядаються будові басейну, яка має закінчитися з кінцем червня, випитують, оглядають відновлені кімнати, дихають свіжим повітрям, причалюють до „Веселки", скупчуються при барі... Але, як слушно каже наш відомий актор Дзюньо Карп'як, який одним з перших прибув на „Союзівку": „Нема ще належної атмосфери у „Веселці". Щойно коли зїйдуться дивізійники і вяка інша „могила" і коли треба буде стояти в третьому ряді, щоб добитися до бари — о, тоді щойно я зрозумію гасло: „Нема то як на „Союзівці!"

Три дні минають швидко і розходяться, як п'ятка з кишені. А здається, щойно ми приїхали, щойно була неділя і ми вислухали першу цього року Богослужбу під голим небом у ліску коло „Кисва" (Богослужбу правив о. Хомин з Торонта, катехит львівської гімназії, який прибув на з'їзд своїх колишніх учнів); здається, щойно привіталися з іншими налоговими „союзівкарями"; деякі з них ще минулого року говорили: „Не знаю, що ви всі такого бачите у цій вашій „Союзівці", — а тепер намагаються переконати адміністратора оселі: „Як то, ви для м е н е не маєте кімнати на сезон, пане Квас? Для сталого, постійного гостя? Але ж, пааане Квас!"

Одна біда з тою „Союзівкою": задалеко від Филаделфії. Але, тому, що нема мови про те, щоб перенести Филаделфію ближче до „Союзівки", а також тому, що навіть в Америці ніхто не потрапить перенести „Союзівки" ближче до Филаделфії (хоч, остаточно, нічого не сталося б, і так дві „міс Союзівки" живуть у Филаделфії), а їхати таки трохи задовго — чотири години, все одно чи через Лігайтон, чи через „Ґарден Стейт Парквей", чи через 611-ку і 209-ку, — то я маю ще одну пропозицію: збудувати летовище десь недалеко „Веселки" або хай вже буде, коло тенісового корту! Мій Боже, переконали ми Батька - Союза, що треба збудувати три нові тенісові корти, намовили на „олімпійський" басейн, Данило вже задумує зробити справжню стрільницю ліворуч від потоку — то чому ж не можна зробити летовища? От такого маленького для спортових літаків. Ніхто не хоче зараз авіопорту...

Але як не буде летовища, то я й так приїду. По-старомодньому — автом. Коли наступний довгий вікенд?

Микола Миленко

„УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР" М. К. САДОВСЬКОГО

(Спомини)

(9)

Я вже згадував про нашого славного мистця - маляра В. Кричевського. Праця цієї золотої людини в нашім театрі як фахівця в орнаментальнім і історичнім мистецтві, як оформлювача історичних і побутових п'єс була неоціненна. У 1907 - 1908 рр. В. Г. Кричевський поставив кілька живих картин в реалістично-декоративнім оформленні. Малоросійські трупи після кожної вистави звичайно забавляли глядача дивертисментами із співом і танцюристами. З ініціятиви В. Кричевського в нашому театрі по закінченні вистави почали виставляти оригінальні та перекладні водевілі або живі картини. Перша така картина, яку поставив В. Кричевський, називалась „Чумаки". Перед глядачами на сцені розкривея образ літньої ночі. Біля шляху стоять вози, біля них лежать ремиґаючи воли. У великому казані на тринозі вариться вечеря, а навкола нього, потягуючи люльки, розташувалась група чумаків. Один з них помішує ложкою куліш. Зі сцени долітає притишений спів:

> Ой у полі криниченька,
> з неї вода протікає,
> Ой там чумак — чумак
> сірі воли пасе та й
> з криниці напуває.

Тиша — ані не шелесне. Лагідні тони пісні потиху розлітаються по залі і десь в кутах завмирають. Завіса помалу спадає. На залі так тихо, ніби нікого немає. В. Кричевський і я стоїмо в тривозі, не знаючи, чи міняти картину на другу позицію. Ще хвилину стоїть тиша, — і нараз вибух оплесків і виклики.

Друга зміна картини. Ясний, соняшний день. Чумаки стоять колом і в супроводі сопілки та бубна співають: „Гуляв чумак на риночку". Захоплені їх безтурботністю і веселістю, глядачі гучно їм плескають. Картина кілька разів повторюється. По закінченні вистави один з глядачів прийшов за лаштунки і спитав, де ми дістали таких гарних волів. Йому виснили, що ті воли намальовано на папендеклю, а потім вирізано й набито на рами. Глядач з виразом недовір'я на обличчі ніяково відійшов.

Декорації, зроблені мистецькою рукою В. Кричевського, на сцені буквально оживали. Декоративне оформлення другої дії „Тарас Бульба" — задня частина фортеці і замок, не були мертвою темною плямою, як то часто виходить в інших декораторів, а це таки були справжня фортеця із замком, у вікнах якого хвилинами появлялись ознаки життя. Перспективу обложеної військом фортеці В. Кричевський утворював світлом розпалених вогнищ, що то спалахували, то пригасали, освітлюючи з різних боків фортецю. Для цього, звичайно, використовував він рефлектори.

Надзвичайно цікаво оформлював Кричевський внутрішній вигляд хати в історичних п'єсах. Тут можна було бачити намальовані ним самим в стилі українського орнаменту килими, рушники, які можна було навіть прати, тарілки, куманці, золоті й срібні дзбани, вироблені з картону за зразками, які він давав нашому бутафорові К. Домбровському. Ввесь посуд розмальовував він сам і розставляв на полицях. На стінах у хаті висіли рушниці, шаблі, списи, сітки на рибу, нагаї і інші речі. На підлозі через усю хату лежав намальований великий килим, також килимами були вкриті лави. Тож, коли завіса підіймалась, глядач бачив перед собою ніби правдиву історичну хату, яка давала повну ілюзію старовини. В цій праці Кричевського я був його постійним співробітником. До речі, його намальовані килими і ескізи внутрішньої орнаментації селянської хати були виставлені в 1912 році на всесвітній виставці в Лондоні і видруковані в каталозі поруч з етнографічними зразками Росії і Польщі. Декораціям Кричевського могли позаздрити знамениті майнінгенці, які славилися своїми стилізованими в дусі різних епох поставами.

Хочу згадати ще про одну живу картину, поставлену В. Кричевським, яка довгий час викликала у глядачів велике зацікавлення. Це — Гоголь слухає у себе на подвір'ї українські пісні. Експозиція цієї картини була плянована так: на сцені трохи збоку стоїть староміщанський дім з ґанком і колонами. На ґанку стіл з самоваром і чайним начинням. Біля столу сидить мати Гоголя (М. К. Заньковецька), а на широких поруччях сходів — Гоголь (І. О. Мар'яненко). Перед Гоголем на стільці сліпець з лірою (М. К. Садовський), біля нього в ногах на траві малий хлопчик - поводатир. Дія відбувається ввечері. Лірник починає співати (ліру імітує за лаштунками мала фісгармонія) пісню „Ой, воли ж мої половії". Після сумної, задумливої, він переходить на веселу пісню „Гарбуз білий качається, чого старий чіпляється". З незрівнянним почуттям народного гумору Садовський умів надати характерові свого співу абсолютну тотожність із співом справжнього сліпця - лірника, якого глядачі не раз бачили й чули на ярмарках або храмових святах по селах України. Успіх цієї картини був такий великий, що вона на протязі цілого сезону не сходила з програму. Садовський обдарований був таким характером голосу і таким відчуттям народного кольориту, яким природа обдаровує лише вибранців. Той, хто хоч раз почув пісню чи думу в його виконанні, той не міг не захопитись красою тонів, інтонацій, форшляґів у майстерній передачі виконавця. Після того як Садовський перестав виступати в ролях молодих героїв - любовників, як Гнат у „Безталанній", Микита в „Дай серці волю", то вже нікому не пощастило почути виконання думи в п'єсі „Невольник" у такому виконанні, яким прославив себе Садовський не тільки на Україні, але й поза її межами. Ми, молоді актори трупи Садовського часто просили його, щоб заспівав цю думу, але він кожного разу відмовлявся тим, що це його сильно зворушує, а головне, мовляв, немає Лисенка, який одинокий міг би йому акомпаніювати. Спільними силами громадяни таки упросили його одного разу проспівати на святі Шевченка. Коли дали оголошення в часописах і афішах, що М. Садовський співатиме „Думу з „Невольника", театр був переповнений, бажаючих почути його спів було так багато, що прийшлось пустити публіку в приміщення оркестри, а знайомих скільки можна за лаштунки. Сам М. Лисенко привів із собою понад два десятки приятелів.

ГОЛУБИМИ ВЕРХАМИ...

Голубими верхами ялиця
Досягає небесного дна,
Голубими піснями іскриться
На вершинах її сивина.
А на схилі, де плетиво тина,
Де стежками повилась жура,
Засмутилась
старенька хатина,
Що при ній ні кола, ні двора.
А в хатині від скрути-ганиби
В безнадії і ночі і дні,
Та хлопчина
припавши до шиби,
Сподівання плекає ясні.
Заворожений лине у гори
Між тугих,
наче струни, сосон.
Може папороть щастя
він зорить,
Чи звучання потоків прозоре
Полонило моя
райдужний сон?..

МИХАЙЛО ТКАЧ

УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ОЧИМА СОВЄТСЬКОГО ІСТОРИКА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

пізні читачів з багатим змістом книги Марченка. В кожному разі автор спромігся на тлі загальної історії України відтворити розвиток української історіографії, на яку дивиться крізь призму марксівсько - ленінінської індоктринації. Основним недоліком книги слід уважати невикористання автором творів „буржуазних істориків", хоча в деяких місцях він покликається на досліди В. Антоновича, М. Грушевського та інших некомуністичних істориків. Книга Марченка терпить на ту саму недугу, що й більшість праць совєтських істориків — однобокість у насвітленні історичних явищ і постатей. Ця настанова, зокрема, віддзеркалена в концепції спільного історичного періоду Київської Руси для трьох „братніх" народів. Натягнення і переяскравлення українсько - російського братання і штучна злука українського історичного і російського історичного процесів — чергове фальшування історичної дійсности.

Також намагання автора доказати, що автономістична ідеологія української дворянської інтеліґенції першої половини XIX ст. не була проявом українського патріотизму та боротьби з царизмом, не видержують наукової критики. Це, мабуть, підсвідомо відчув автор „Історіографії", який під кінець своєї праці мусів ствердитти, що „об'єктивно їх (української дворянської інтеліґенції) праці пробуджували значний інтерес до історії краю і вносили багато нового в історичну науку свого часу". Проте, не зважаючи на ці основні недоліки, в праці Марченка чимало цікавих думок, гіпотез. Зокрема, доволі сильно підкреслено в деяких місцях імперіялістичне обличчя царської Москви супроти українського народу.

І саме в цьому ми добачаємо певне новум в інтерпретації нашого минулого совєтськими істориками. Розглядаючи розвиток совєтської української історіографії, ми виразно бачили три періоди. В першому періоді 20-их і ранніх 30-их років українська історіографія на рідних землях була майже незалежна від партійних директив. Це — часи т. зв. ренесансу української культури на підсовєтських землях, що в історіографії носили „печать духа" академіка М. Грушевського і інших визначних українських істориків. Завдяки історичній схемі Грушевського — український історичний процес розглядався незалежно від російського.

Другий етап в українській історіографії — це часи розгрому української науки, а заразом із тим нова концепція спільности походження українського і московського народів з тим, що зовсім не згадувалося про імперіялістичну царську політику Москви супроти України. Крім того історичний український процес розглядано виключно з позицій марксо - ленінської доктрини, як частину загально - російського процесу.

Третій період української історіографії був органічним продовженням другого, з тим, що додано формулку „меншого лиха", на основу якої прилучення України до Росії уважалося відносним добром — і цим самим виправдувано русифікаційну політику царату супроти українського народу.

Тепер, як бачимо, прийшла частинна переоцінка минулих історичних концепцій — у висліді якої появилась „Історіографія" Марченка, де доволі виразно натякається імперіялістичну політику царизму в XVIII і XIX століттях. Саме цим праця Марченка вимовна і, на нашу думку, являє собою відрадне явище в штамповій сірині підсовєтського наукового життя і творчости.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Українці і перепис населення в Північній Дакоті

Бісмарк, Північна Дакота. З хвилиною, як Екзекутива УККА повідомила в пресі громадянство, що директор переписного Бюра ЗДА п. Роберт В. Бурджес прихильно полагодив справу вписування української національности в переписних листах, Філія УККА на північну Дакоту присвятила цій справі особливу увагу. Майже всі тутешні українці за винятком кількох родин — це або тут роджені або давно прибулі наші іміґранти. Переважна кількість з них — це наші люди з Київщини, які прибули сюди в рр. 1895 до 1898 рр. та називають себе „Русинами", а загально трактується їх як „Рашіянс". — Друга багато менша кількість наших людей прибула сюди з Західніх областей України, згл. з Галичини і, хоч вони називають себе українцями, були завжди вписані як „Австріянс". Тому інформації, як вписуватися при теперішньому переписі населення ЗДА були дуже потрібні. В тій цілі Голова Філії УККА д-р Антін Жуковський і секретар Філії пані Євдокія Міщенко розіслали українською мовою кількадесять листів-інструкцій до всіх наших провідників в містах, де живуть наші люди, як теж звернулися до всіх наших священиків з проханням дати людям потрібні пояснення про перепис 1960 р. в ЗДА. Крім того Голова Філії УККА дав зробити і розіслав кілька соток фотокопій англійського видання „Свобода" з дня 12-го березня ц. р., долучуючи до цього вказівки філії УККА про Перепис 1960 р. — Також редакція „Свободи" прислала безкоштовно 100 примірників газети з дня 12 березня, які розіслано на всі наявні адреси. В додатку до всіх цих заходів Голова Філії УККА д-р Антін Жуковський виготовив і вислав до 16 американських часописів в околицях, де живуть наші люди листа про важливість перепису населення в ЗДА для американців українського походження, залучуючи фотокопію листа від директора Бурджеса і нашу відозву. — На інтервенцію Голови Філії УККА три щоденники і 10 тижневиків помістили на своїх сторінках повідомлення й інформації Філії УККА як реєструватися, а столичний щоденник „Бісмарк Трібюн" ще крім того дня 1-го квітня помістив з цієї нагоди редакційну статтю п. заг.: „Юкрейнісн Нешіналізм лівз он". Дня 1-го квітня одержано також від Централі УККА добре зредаґовані летючки про „Цензус" 1960 р., які ще того самого дня розіслано в терен. В цей спосіб Екзекутива згл. Голова Філії УККА на Північну Дакоту зробили все, що було в їх змозі для поінформування українців Норт Дакоти про перепис 1960 р.

● **4-річний грецький хлопчик із Атен** Стеллякіс Партенопульос відвідав призидента Айзенгавера в Білому Домі в товаристві своєї матері, хірурга д-ра Арона Гореліка з Ню Йорку і журналіста Джана Воллеса, щоб похвалитися успішною операцією після недуги серцевої атаки. Всі присутні від Президента починаючи, а на хлопцеві кінчаючи, нездужали на серце. Журналіст допоміг грецькому хлопцеві прибути до Ню Йорку на операцію, яка врятувала йому життя. Президент дав малому виздоровцеві три подарунки.

В Пассейку Пласт-Прият активізується

24-го квітня відбулися в Пассейку Загальні Збори „Пласт Прияту". За звітовий час звітував опікун „Пласт Прияту" п. В. Медвідь. Під час зборів порушувано різні справи, а найголовнішою з них була як затримати молодь при наших організаціях. По десятьох роках побуту нової еміґрації в Америці вертаємося до початкової проблеми домівок і виховання молоді, щоб їй прищепити любов до свого краю, до батьківщини своїх батьків — України, щоб молодь вміла гідно репрезентувати і обороняти українську справу. Справа ця для всіх само зрозуміла, в ній є багато недотягнень, внаслідок її легковаження.

Вибрано нову Управу, до якої увійшли В. Медвідь — як голова, а решта членів Управи уконституувалася на першому засіданню 22-го травня в такому складі: С. Путикевич — заступник голови, С. Покора — секретар, В. Марущак — скарбник, А. Ваньо — організаційний референт, Т. Кулик й С. Лапічак члени Управи.

Контрольна Комісія: Ю. Котляр — голова, А. Білинський й п-ні А. Ключівська члени. На засіданню рішено, щоб поробити заходи для придбання для Пласту власного дому. Також рішено відбувати часті прогульки автобусами для затіснення родинної атмосфери між пластовою молоддю, батьками і українським громадянством, для дальшого росту Пласту. Перша прогулька вже запляновага на неділю 12-го червня. Від першого зголошення залежить багато, бо для розвитку „Пласт Прияту" треба в першу чергу спільної дії батьків.

В. Марущак

Наші музичні новинки з Филаделфії

24-го травня п-ні Дарія Кузик з Трентону, Н. Дж., одержала під час церемоній закінчення шкільного року Филаделфійської Музичної Консерваторії ступінь „мастер". Пані Кузик є, як скрипачка, вже відома нашому громадянству, як солістка й концертмайстер Української Фільгармонійської Оркестри при хорі „Кобзар". У филаделфійській Консерваторії вона напротязі своїх кількалітніх студій була ученицею відомого скрипаля, композитора й дириґента, д-ра Бориса Куцена. Згідно з вимогами одержання ступеня „мастер" пані Юузик 15-го ц. м. виступила в Консерваторії з власним концертом, в якому виконала скрипковий концерт Ветговена, п'ятнадцяту сонату Моцарта і — з арфою — фантазію Сен - Саенса.

Пані Дарія Кузик є дружиною відомого громадського діяча в Трентоні інж. Дмитра Кузика, й матір'ю двох синів, з яких старший, Роман, є студентом університету Рутгерс, а молодший, Володар, у червні закінчує гайскул.

⁂

В зв'язку з виставкою опери сучасного американського композитора Рандал Томпсона „Соломон і Балкіс", Оперовою Студією Филаделфійської Музичної Консерваторії, та концертовою частиною того ж вечора, музичний критик часопису „Филаделфія Інквайрер" пише, що „особливу увагу звернула Олімпія Кучерява виконанням арії Моцарта . . ." Панна Оліміля Кучерява, сопрано, є в Филаделфійській Музичній Консерваторії ученицею проф. Марії Сокіл, виступила цього шкільного року, також в низці концертів Консерваторії, м. ін. виконуючи й українські твори, або співаючи чужі в українських перекладах — завжди заповідаючи, що мова, в якій вона співала, є українська. Панна Кучерява є в цій Консерваторії студенткою кляси скропки проф. Бліс-а; вона є членом консерваторійної оркестри та Української Фільгармонійної Оркестри, як теж членом хору „Кобзар". **А. Р.**

Орися Бала в складі оперної компанії в Ню Мексіко

Метою кожного музичного конкурсу в Америці є висування на концертову естраду талановитої молоді. Молода українська співачка Орися Бала лавреатка конкурсу вокалістів в Дітройті (оперна нагорода 1959 р. — $2,500) з успіхом завойовує американську сцену і признання музичної критики. Вона відкривала минулий Зимовий сезон, як солістка з Віндзорською Симфонічною оркестрою. Протягом цього сезону Орися Бала виступала в Ню Йорк опера Театер у французькій опері Гуно „Ромео і Джулієта" і в італійській опері Верді „Фальстаф". Обидві вистави йшли під дирекцією режисера Метрополітанської опери Джеймса Лукаса. Американська і французька преса відзначила виконання обдарованої співачки та якість її голосу.

16-го березня ц. р. відбувся виступ Орисі Бали в Рісайтель Карнеґі Голл з творами Моцарта, Брамса, Форе та сучасних американських композиторів. Цей виступ відбувся завдяки перемоги молодої співачки на Янґ Артист Авдишин, яку влаштувала асоціяція вчителів співу в Ню Йорку.

Орися Бала заанґажована до складу Санта Фей Опера Ко., на чолі якої стоїть дириґент Метрополітанської опери Ганс Буш і від'їжджає на 3-місячний літній оперний сезон до Ню Мексіко. В складі цієї оперної компанії переважають співаки Метрополітальної опери.

В цьому році Орися Бала закінчила Джульярд Скул. Протягом останніх двох років свій вокальний тренінґ (постановка голосу) та репертуар Орися Бала проходить у співачки Клавдії Тарановоі. Слідкуючи за творчим ростом Орисі Бали, критика з задоволенням відмічає її великі досягнення. Вони полягають в тому, що надзвичайно поширився діяпазон голосу молодої співачки, в якому з'явилися нові фарби і обертони, виконання набуло великої виразности, поширився концертовий і оперний репертуар. Орися Бала — на вірному, доброму шляхку.

Е. К.

УСТ „Тризуб" грає з Менчестер Юнайтед

Футбольна команда Филаделфійського „Тризуба", чемпіон ЗДА 1960 року, зустрінеться вже найближчої неділі 12-го червня в міжнародних футбольних змаганнях зі славною одинадцяткою англійських футболістів Менчестер Юнайтед. Ці великі змагання будуть завершенням дуже успішного футбольного сезону „Тризуба" та справжнім святом для симпатиків нашого футболу. Перед початком змагань відбудеться святочне вручення „Тризубові" Чаші чемпіона ЗДА.

Бенкет для вшанування українських першунів футболу ЗДА „Тризуба", що його влаштовує філія УККА у Филаделфії, відложений на неділю 19 червня.

● **З совєтського тральника** недалеко англійського острова Шетлянд втік моряк Борис Кузовлев. Він кинувся в море і припливши до берега, застукав вночі до дверей 74-літньої самітньої англійської селянки. Він зголосив на поліції просьбу про азиль.

Вакцина проти поліо з живими вірусами нешкідлива

Вашингтон. — Головний урядовець від пошесних недуг в Федеральному уряді здоров'я д-р А. М. Пейн заявив, що вакцина проти поліо з живими вірусами є безперечно нешкідлива для здоров'я людей. Досі цією вакциною нащеплено мільйон осіб, і не було випадку, щоб живі віруси в цій вакцині спричинили занедужання на поліо. Цю вакцину заживається доусно, і тим способом вона має імунізувати організм проти поліо. В СССР випробували цю вакцину на різні способи і ствердили, що вона є безпечна для тих, що її заживають. Д-р Пейн відповів на запит з живими вірусами треба буде ще довго перевірювати, але є певні вигляди, що ці досліди закінчаться повним успіхом. Досі Уряд здоров'я ЗДА ще не видав дозволу на вживання цієї вакцини в цій країні.

В Атлантику вздовж арґентинського узбережжя знайдено глибокий каньйон

З корабля „Вема", який досліджує дно Атлантику коло узбережжя Арґентини, повідомили американські й арґентинські дослідники, що там відкрили великий підводний каньйон 125 миль завдовжки, який є віддалений від суходолу на 300 миль. Цей каньйон — підводна ріка є на 5 до 12 миль завширшки, а його глибина виносить коло однієї милі. Гадають, що він є довгий на сотки миль, але досліджено тільки 125 миль із нього. Науковці гадають, що той каньйон виник колись під час льодової доби, коли струя несла тяжкий осад дном океану. Досліди ведуть науковці з Колумбійського університету на кораблі „Вема", що є власністю того ж університету. Разом співпрацюють науковці з Арґентини, які перебувають на кораблі арґентинської фльоти „Капітан Канета".

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІГА

Н. П. АМЕРІКЕНС — БИРНЛІ 3:3 (2:1)

Ню Йорк, 4 червня. — Репрезентанти Америки в М. Ф. Лізі, в складі яких грало сім змагунів, с п р о в а д ж е н и х з Англії та тільки ч о т и р и представники місцевих клюбів, з р о б и л и англійському чемпіонові немилу несподіванку. Менаджер к о м а н д и Амерікенс, А. Стаббінс, застосував тактику підсиленої дефензиви для своєї дружини, яка вже в одинадцятій хвилині вела 2:0 і над англійцями висіло марево компромітуючої програї. Перші ворота для Амерікенс здобув Л. Локкі вже в першій хвилині гри з акції і подачі українця Ноги. В одинадцятій хвилині вже сам Нога підтвердив вислід до 2:0, добиваючи свій власний стріл, відбитий воротарем. Після цього американці обмежилися до завзятої оборони, залишаючи в нападі частою лише двох змагунів: Ногу та Клісса, які однак не могли своїми випадами багато зробити. Півгра закінчилася вислідом 2:1 в користь американців, після того як центр нападу Бирнлі, Р. Пойнтер, здобув дуже гарним стрілом перші ворота для сконстернованих чемпіонів. В другій півгрі безнастанні атаки англійців на ворота американців принесли не тільки вирівняння, але і ведення зі стрілів Дж. Робсона в 23 та 32 хвилині. Вільним ударом з 18 м. Г. Віней здобув вирівнення для Амерікенс у 37 хвилині і довів остаточно до втрати одної точки англійцям — кандидатів на чемпіона першої дивізії М. Ф. Л. Менаджер Амерікенс А. Стаббінс не приховував свого задоволення з висліду змагань та з признанням згадував М. Ногу, який на його думку зробив своє, хоч гра американців проти сильнішого противника не могла виглядати ані гарно ані ефективно. Це була типова гра за точки, в якій Амерікенс важко попрацювали і здобуття одної точки з цієї гри треба вважати їх успіхом. В нападі Амерікенс не можна було не запримітити егоїстичної гри деяких змагунів.

НІС (ФРАНЦІЯ) — БАСРИ

Перші змагання французів у М. Ф. Лізі закінчилися для них втратою одної точки, хоч не було сумніву, що їх змагуни були кращими та що Ніс таки заслуговувала на перемогу. Французи вели двічі зі стрілів І. Жіне та Ж. Фейврі і мали перевагу в полі. Крім змарнованих підворітних нагод французів, на перешкоді їм стояв дуже добрий воротар німців, колишній репрезентант Мадярщини, Арпад Фазекас.

Зацікавлення представників преси воротарем Басри не було до смаку менаджерові німців. Він твердив, що цей „авсленґер" нічим не ліпший від другого їх воротаря німця — Фріца Косяра. Тут треба відмітити, що в Німецькій Футбольній Лізі не можуть користуватися клюби більше як двома чужинецькими змагунами. Арпад Фазекас, це п'ятикратний р е п р е з е н т а н т Мадярщини, втікач з 1956 р. За його словами коло 2,000 спортовців покинули Мадярщину з хвилею втікачів під час повстання. Він сам не брав активної участи в повстанні, але знає про випадки participation...

Вирівняння для Басри здобули Г. Зібер і П. Гроссер. В складі репрезентанта Франції у М. Ф. Лізі грали чотири чужинці з Аргентини, та негр Омар Кейта, відомий під назвою „чорної перли з Ніс". на позиції середущого напасника. Ці суботні змагання були першими із серії десяти гор М. Ф. Ліги, які будуть передавані на телевізії кожної суботи о год. 8.30 на каналі ч. 11. Глядачів на цих змаганнях було 10,414.

СТАН ПОКАЗНИКА М. Ф. ЛІГИ
на день 5 червня.

		точки	ворота
1.	Кілмарнок	6:0	7:1
2.	Бирнлі	3:3	6:5
3.	Басри	3:5	6:8
4.	Гленаван	2:4	5:6
5.	Ніс	1:1	2:2
6.	Амерікенс	1:3	4:8

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ М. Ф. Л.

СЕРЕДА, 8 червня — год. 8.30 — Кілмарнок (Шотляндія) — Ніс (Франція) на Польо Гравндс у Ню Йорку.

ЧЕТВЕР, 9 червня — год. 8.30 — Н. П. Амерікенс — Басри (Німеччина) на Стадіоні Рузвелта в Джерзі Сіті.

СУБОТА, 11 червня — год. 6.30 — Ніс (Франція) та год. 8.30 — Гленаван (Ірляндія) — Бирнлі (Англія) на Польо Гравндс у Ню Йорку.

(в. с.)

Короткі Вістки

● **Федеральна А в і я ц і й н а** Агенція повідомила, що почала акцію проти 7-ох пасажирів, які мали з собою свою власну горілку на літаку Східніх Летунських Ліній та потягали на літаках не тільки пити алькоголь. Капітан літака грозив цим пасажирам примусовим приземленням. Їх чекає кара до 1,000 долярів.

● **Уряд здоров'я** рекомендує, що саме тепер почався сезон, в якому легко позбутися завелих ног, ходити, їсти овочі і городину та мати багато руху на свіжому повітрі.

● **Президент Айзенгавер** буде присутній на прийнятті в дні 17-го жовтня в Дітройті, яке влаштовується з приводу 43-ої річної Крайової Автомобільної Виставки.

● **Цього року** кінчає Військову Академію у Вест Пойнті, Н. Й., 547 кадетів, Академію Флоти в Аннаполіс, Меріленд, — 798, а Летунську Академію в Колорадо Спрінгс, К о л о р а д о 223.

Гості з Торонта, які розвеселили Дітройт

З самого початку під адресою наших середовищ в Америці і в Канаді: Коли до вас згоспиться торонтський ансамбль „Розвага" з веселим вечором, вимаймайте велику залю і кличте всіх. Кожний буде щасливий, що не прогавив рідкісної нагоди провести один вечір направду весело і цікаво. Думаєте — це реклама? Ні! Ось читайте далі.

Дітройт — це місто динамічне, зокрема коли говорити про імпрези, сходини і засідання. „Громадський календарець" у місцевій „Українській Газеті" подає завжди їх довгий реєстр. І даром, що в цьому місті появляється найвеселіший в світі український періодик „Лис Микита", що поселився тут після „Веселого Львова", — у ньому сумно. П треба було аж гостей з Торонта, щоб дітройтчани зареготалися на все горло і розвеселилися як треба. Це було травня 14-го.

Одною з найпоінтивніших рисок програми „Під веселим оборогом" був її місцевий того дітройтський кольорит. Він маркантно пробивався в тематиці, що дозволяло глядачам сприймати цю музично-гумористичну ревію, як свій, а не імпортований продукт. Що більше — програма була майже українська. З а п о з и ч е н і в чужинців були тільки 2 пісні і мабуть один т а н е ц ь - шарж. А над усім домінувала „зіграність" ансамблю, якийм цілість програми подав з професійним досвідом мистців естрадного репертуару.

На програму складалися пісеньки, скечі, діялоги, танці, пролог і фінал та добра конферансієрка. Все було свіжо, добре виконане й переконливе змістом, тоном, рухом, гумором і сатирою. Серед пісеньок ми почули вперше „Рушник" Майбороди, дуже поширений тепер і люблений в підсов. Україні дует. Згаданий дует виконали Нат. Баумш і Антін Дербіш у супроводі оркестри. Баритона Дербіша ми почули ще в його сольовому виступі, так як сопраністку Баумш також у тріо з М. Луцькою і З. Прусаченко, а Марію Луцьку потім як солістку і як голодний персонаж у скечі І. Керницького. Коли додамо ще Роксоляну Рослякі з Едмонтону, дістанемо весь голосовий фонд ансамблю. Кому з них дати пальму першенства не берусь судити, бо це належить до фахового критика.

Майже всі пісні були ліричною-настроєві. Можна в них дуже кохатися, проте шкода, що в нас не розвинувся ще і жанр пісеньок — куплетів на злободневні теми. Воно естрадним репертуаром додало чимало „перцю". А втім у програмі торонтовців було багато того ж перцю, особливо „громадського", хоч і не підложений він був під ноти і не в римах. Знаменитi виступи дивізійника Селепка Лавочки (В. Довганюка) і Салимона Глека (Т. Парченко) в політичному діялозі, як теж у „дітройтських хмародерах", останнє за текстом Ека-Козака і Бабая-Нижанківського супроводжалися ч а с т и м и сальвами сміху.

Бурхлива веселість, якою реагувала публіка і на скеч В. Софронова-Левицького (він же Літ. керівник „Розваги" та автор інших текстів) „Свашан Зілля" — була найкращою оцінкою доброї гри артистів, дотепу й помисловости автора в представленні переживань підприємця який тільки що відчинив „національ-лазню" і був зразу обложений збирачами нац. пожертв, замість клієнтами.

Оба виступи танкової пари, К. Ампілогової і Г. Марша в „Чар весни" і „Мистецькому творі" врізноманітнили програму і подобалися своїм ритмом.

На окрему згадку заслуговує власна оркестра ансамблю під батутою Л. Яблуя-Яблонського, відомого зі Львова і Черча. З самим тільки фортепіяном програма не була би вийшла з такими ефектами.

Сценічне оформлення Мирона Левицького мало свій чар і гумор.

Хор „Трембіта", який недавно вплив черговий лавр у свій молодий мистецький вінок на концерті в Торонті, вдячний за гарячу зустріч там, цим разом зревамжувався торонтонцям великим кошем квітів і сердечними словами подяки голови, інж. Б. Сторожука. Публіка б у л а вдячна голові „дивізійників" мгр. О. Луцькому за влаштування цього вечора.

В. Несторович

Куріння спричиняє коронарну недугу серця — твердить д-р Ернстен

Ню Йорк. — Президент Американського Товариства для лікування серцевих недуг д-р А. Карлтон Ернстен із клівлендської кліники заявив, що є наявні докази на те, що куріння цигарок спричиняє або приспішує розвиток коронарної недуги серця. На цю публічну заяву визначного лікаря науковця негайно зареагувала тютюнова промисловість, яка втримує за свої гроші окремий дослідний комітет, що має займатися впливом куріння на здоров'я людей. Представник цього комітету Т. В. Гартнет твердить, що твердження д-ра Ернстена не є науково доведене. Д-р Ернстен заявив, що існує безсумнівний зв'язок між курінням цигарок і різними серцевими недомаганнями, до яких належить і коронарна недуга серця, знана під популярною назвою серцевої атаки. Ще в 1956 році не можна було твердити про шкідливість куріння цигарок для здоров'я серця, але тепер вже можна твердити, що між важкими курцями середнього віку с від 50 до 150 відсотків смертних випадків більше, як між некурцями.

● **Індійський прем'єр** Дж. Н е р у назвав у парляменті „сліпою і дурною" заяву індійських комуністів про те, що нібито яка комуністична країна не може переводити агресії проти будь-якої іншої країни. Водночас він рішуче запевнив закидам, наче б Індія була така слаба, що вона була б не всилі оперти великій агресії збоку комуністичного Китаю.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Екзекутива Т-ва „Дністер", 361 Відділу, повідомляє своїх членів, що Пірвічні Збори Т-ва відбудуться в суботу, 11-го червня 1960 року, у власному приміщенні, при 119 Ave. "A" в Ню Йорку. Початок Зборів — год. 8:00 веч. — В. Вишиваний, М. Пізнак, Р. Крупка, П. Кучма, Б. Левицький.

Ню Йорк, Н. Й. — Місячні Збори Бр. св. Володимира, Відд. 130, відбудуться в суботу, 11 червня в домі „Сестер" при 30 Іст 7 вул., о год. 8-ій вечером. Порядок зборів: перечитання протоколу, звіт фінансовий, Контрольної Комісії і перечитання кореспонденції. Хто ще не отримав „дивіденди", може отримати на зборах. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Бр. св. Михаїла, Відд. 142, повідомляє, всіх своїх членів, що Пірвічні Збори відбудуться в суботу 11 червня, о год. 8-ій веч., в залі УНДому 214 Фултон Ст. Управа Відділу просить про численну участь. На порядку дуже важна Відділова справа, а також роздача дивіденди. — М. Марковяк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Тов. Дарахівщина, Відділ 275, повідомляє, що збори перед вакаційними часом відбудуться 18-го червня, а не 11-го, як повинно бути, тому, що секретар с заструдненний 11-го червня. Проситься прибути членів на збори, бо є дуже важливі справи до рішення, а головно зорганізувати (придбати) більшість членів в нашому Відділі, а друга важна справа ухвалити даток на будову каледжу в Стемфорді, т. с укр. кат. каледж, щоби наш Відділ не лишився забутим. Проситься по можности ваших сил прибути на збори 18 червня в годині 7-ій веч., в залі церковній. — В. Юрків, секр.

Новий уряд в Туреччині закидає кол. прем'єрові звірства проти студентів

Анкара. — Комітет старшин, який склався зараз після переведення перевороту в Туреччині з 28 травня ц. р. для підтримки нового режиму генерала Цемаля Гурзеля, проголосив комунікат, в якому одверто закидає попередньому урядові прем'єра Аднана Мендереса, що той свідомо скрив трупи кільканадцятьох студентів, вбитих у вуличних сутичках поліції з студентами чи замучених під час поліційного слідства. Кол. прем'єр Мендерес заявив був, що в демонстраціях студентів згинули тільки два студенти, але в Туреччині говорилося про кругло 80 с т у д е н т с ь к и х жертв. Тіла багатьох студентів поліція буцім-то вкинула у криниці, заховала в великих холодільнях, або й пошматувала на кусні. В цій справі ведеться гарячкове слідство. Сам ген. Гурзель, приймаючи коло 700 старшин у міністерстві оборони, заявив, що кол. прем'єр Мендерес рішив був „вищищити" кадетський корпус, в якому проявлялась опозиційні до уряду Мендереса настрої.

Німецькі соціялісти визнають прогру своєї політики супроти СССР

Бонн. — Зірвання Хрущовим Паризької конференції стало поважним ударом по німецьких соціялістах, які до того часу твердили, що досить „конструктивно" поставитись до справи переговорів із Москвою, щоби могти з нею „договоритись". Німецькі соціялісти постійно поборювали канцлера Аденауера за його основну тезу, що без уваги на бажання чи небажання німців переговорювати з Совєтами, неможливо з ними до нічого договоритись, бо Совєти принципово не хочуть з'єднання Німеччини ні не хочуть вільного Берліну. Після останніх виступів Хрущова німецькі соціял-демократи побачили, що Аденауер мав рацію і тому вони змінили тактику та почали проповідувати конечність двопартійної західньо-німецької закордонної політики на базі політики Аденауера. Заступник голови німецької Соціял - демократичної партії, Карль Моммер, ствердив, що двопартійна політика повинна прийняти принципи: треба боронити Берлін всіми способами, треба зберігати Німеччину в рамках НАТО, треба творити сильну армію і залишити сварки на тему закордонної політики. Хоч керівні кола християнсько-демократичної більшости в Західній Німеччині вдоволені таким зворотом у соціялістів, проти вони ставляться недовірливо до них, вбачаючи в старанях за „спільний фронт" в закордонній політиці передвиборчий маневр для скріплення соціялістів.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

ТАРЗАН, ч. 4467. Пляни Рімію.

— Об'єднайте нас, — гукнув Рімію. — Поставте дійсну королеву на трон!

Але нагло вартовий вбіг до тунелю. — Ліра знає! — крикнув він. — Вона знає про дівчину!

— Надійшов час! — крикнув Рімію. — Заведіть дівчину до келії й ходіть всі зі мною!